

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izbaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

S 1. dnem meseca oktobra začne „Sl. Gosp.“ četrto ali zadnje četrletje. Komur je toraj s tem dnevom potekla naročnina, prosimo ga uljudno, da obnovi v pravem času svojo naročbo. Do konca t. l. stane še „Sl. Gosp.“ 80 kr.

Naročnina pošlje se najlaglje s poštno nakaznico upravnštvu „Sl. Gosp.“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Upravnštvo.

Družba sv. Cirila in Metoda — kaj je to?

V poduk slovenskemu ljudstvu.

I. Zakaj smo ustanovili družbo sv. Cirila in Metoda?

Leta 1880 je prišlo iz Rima pismo, kakoršnega že celih 1000 let nismo dobili od tam. V tem pismu nas opominja poglavar sv. katoliške cerkve Leon XIII., naj nikar ne pozabljamo največjih dobrotnikov svojih sv. Cirila in Metoda, onih dveh izvoljencev božjih ki sta naše dede pripeljala k spoznanju resnice. Glas sv. očeta je našel radosten odmev povsod, koder koli stanuje slovenski rod. „Sv. Ciril in Metod, prosita za nas!“ klicalo je naše ljudstvo po slovenskih cerkvah zlasti l. 1885, ko je 6. dan aprila minolo ravno 1000 let, odkar se je preselil v večnost sv. Metod. Tedaj smo se živo spominjali težavnih bojev, ki sta jih imela sv. brata za vpeljavo sv. evangelija in slovenskega jezika. Spominjali smo se, kako lepo sta dokazala v Rimu pred papežem čisto, nepopačeno vero ter naš prelepi materni besedi pridobila pravico, da se smé opravljati v nji služba božja. Ta prednost slovenskega jezika je pa hudo pekla Nemce. Pestili, preganjali, zapirali, obrekovali so častitljivega apostola Metoda; po ječah vlačili, mučili in izganjali so učence njegove. Oskrunili so naše staro ime: Sloveni, in so rekli, da „Sloven“ pomenja sužnjega človeka. Trdno so sklenili, da hočejo, čem prej bo mo-

goče, zatreti slovenski jezik in Slovence prenarediti v Nemce. Žali Bog, da se jim je to po mnogih krajih posrečilo. Pred 1000 leti namreč je imel naš rod trikrat toliko sveta v lasti, kakor ga ima zdaj. Takrat so stanovali Slovenci od jadranskega morja t. j. od Trsta do Istre pa tje do Donove in visoko gori v Tirolu. Najiminitnejša slovenska dežela je bila Koroška. Tam so še pred 600 leti tako čislali naš jezik, da so prisegali v njem koroški vojvode, ko so zasedali prestol na Gospeševskem polju. Dandanes pa se ravno na Koroškem najhujše godi našemu jeziku. Vasi, ki so bile pred 50 leti čisto slovenske, so zdaj že nemške. Zaslupljenci, ki zatajujejo slovensko mater, zamestavajo večjidel tudi katoliško vero. Šole so vse nemške. Otroci slovenskih staršev morajo hoditi va-nje po 8 let in ko jih zapusté, ne znajo niti nemški niti slovenski. Ne znajo brati katekizma, ne mašnih bukev, ne knjig družbe sv. Mohorja.

Ne veliko boljše je na Štajerskem. Zagrizeni sovražniki našega rodu po teh dveh deželah kar divjajo zoper vse, kar je slovenskega. Najrajši bi, da bi se Slovenci po Koroškem in Štajerskem čez noč spremili v Nemce ter ž njimi vred psovali staro, od očetov podedovano katoliško vero in častitljivi slovenski jezik.

Slabo se nam godi tudi na južni meji. Po Istri, po Trstu in po Goriškem rujejo zoper nas Lahi in Lahoni (t. j. rojeni Slovenci, ki pa so prestopili k Lahom in zaničujejo slovensko materno besedo.) Oni nam povsod usiljujejo svoj laški jezik. Na vso moč jih jezi, da je toliko naših ljudi na Primorskem. Veliko je takih med njimi, ki bi radi Trst, Istro, Goriško in celo Krajsko izdali pod oblast laškega kralja. Njim je Garibaldi največji junak; najsrečnejša država, prava obljubljena dežela pa laško kraljestvo, ki je že toliko vojskú prizadejalo na šemu cesarstvu. Da Lahi niso prijazni naši sv. katoliški cerkvi, razvidite lahko iz tega, kako grdo ravnaajo s sv. očetom v Rimu.

Taki so naši nasprotniki! Ali ne poznate jih še do dobrega. Zadnji čas so se lotili najdražjega, kar imamo — slovenske mladine. Oni vedó, da otroci slovenskih delalcev ne morejo biti po dnevi pri starših, ker ti se morajo z delom ukvarjati, zato so jeli napravljati otroške vrtove in zabavišča t. j. take naprave, kjer so taki zapuščeni otroci čez dan hranjeni pa tudi podučevani, da se okoli ne potepajo in da ne delajo nadloge staršem. Ko malo odrastejo, zvbijajo jih v svoje šole, kupujejo jim bukve, obleko, obutev, dajejo jim hrano.

Po tem takem so to veliki dobrotniki slovenskih otrok — porečete. Potrpite malo! Ni vse zlato, kar se sveti. Vsi ti darovi so goljufivi. To je nastavljena past. Va-njo lové ubogo slovensko mladino. V takih nemških in laških otročjih vrtovih in šolah rujejo ti navidezni dobrotniki in prijatelji slovenskim otrokom iz srca ljubezen do vsega, kar je dobrega, domačega; zadušé jim kali sv. vere, katere je zasejala skrbna slovenska mati v otroško dušo; privajajo jih na to, da se začno sramovati milega maternega jezika ter ga celó zaničevati in sovražiti. Naši sovražniki so ustanovili cela društva — pravijo jim: šulferajni — katera vodi geslo: Potujčimo Slovincem otroke! Ukrádimo slovenski deci iz srca ljubezen do sv. vere in do slovenskega jezika, potem se mora zgruditi ta trdovratni slovenski narod v grob!

Učimo se od sovražnikov! — rekli so lani nekteri slovenski možje. Ne polagajmo rok križem! Ustanovimo si tudi mi družbo, ki bo izpodbijala pogubne naklepe poprej imenovanih nemških in laških društev ter si na vso moč prizadevala, da se ohrani našim otrokom prava Kristusova vera in stari, častitljivi slovenski jezik. Novo družbo so krstili na ime sv. Cirila in Metoda, rekoč:

Slovinci! za kar sta sv. apostola naša delala in trpela, za to delajmo, za to živimo in se poganjajmo tudi mi! Za Boga in za blagor slovenskega naroda sta gorela sv. Ciril in Metod. Za Boga in za jezik slovenski sta vnela mladino. Nji sta ustanovila slovenske šole. Ona sta prvončitelja slovenska. Isti prelepi namen, kakoršnega sta pred 1000 leti imela sv. apostola, spolnuj dandanes družba sv. Cirila in Metoda. Ona naj varuje slovensko mladino, da zvesta ostane Bogu in jeziku slovenskemu!

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

O zastrupljenju škodljivih mrčesov.

(Konec.)

4. Ličinke in mrčes v ranah in votlinah drevesnih. Pritlično drevo in več visokih dreves v nekem vrtu je imelo rane na

3—4 centimetre široke, ki so jih bile krvne uši napravile. Te rane so se opetno z gori naznanjenim strupom zoper kislobinega črva, deloma pa tudi z neko zmesijo iz kreosota izškropile. Po treh letih so se bile nekatere teh ran ali popolnoma zacelile, druge pa večidel ozdravljene.

Pri starejših in mlajših jablanih in slivah so se našle velike, deloma noter v notrajne dele dreves segajoče rane in votline. Ko se je v te votline strup zoper kislobinega črva nabrizgal, je prišlo cele trope stanog iz njih. Nekatero teh votlin je poprej brez dvombe tako imenovani vrbovi vrtar naredil bil, druge so po drugih raznih vzrokih nastale. Da so pa neštevilne stanoge, ki so po njih živele, v njihovo razširjevanje tudi svoje pripomogle, je brezdvombeno. Da je pa ta mrčes vsaj bil zdržek, da se te votline niso mogle zarasti je gotovo. Strup zoper kislobinega črva za pokončanje stanog ni zadosti močen. Če se strup vbrizgava, se stanoge brž umaknejo, pa se nekoliko časa pozneje iz svojih skrivališč zopet na svoje kraje nazaj povrnejo. V naslednjem naznanjeni strup stanoge vsaj deloma pomori in provzroči, da za delj časa na svoje prejšnje prostore nazaj ne pridejo. Vzame se 30 gramov mazljivega mijila in se v malo vode v 1½ decilitru raztopi s 25 gramov ali 30 kubičnih centimetrov patočnega olja in 20 gramov rujava sirovega kreosota dobro pomeša in potem z deževnico ali sicer z mehko vodo stanjša. Zgoščena kreosotova zmes se za petkrat stanjša. Vse stare rane po drevescih, naj že izvirajo odtod ali odtod, bi se morale od časa do časa s to kreosotovo zmesijo izškropiti; kajti v vsakem primerljaju mrčes in glive mnogo pripomorejo, da nahajajoče se rane ne zarastejo, ampak se še celo razširjajo. Ta kreosotova zmes pa služi dobro v pokončevanje ne le mrčesja, ampak tudi gliv.

Za pokončanje kislobinih črvov in za vbrizgavanje se rabijo najboljše podobne ali več škropilnice, kakoršne imajo za mazanje šivalnih strojev. Opomniti je treba, da se mora škropilnica pri porabi vedno tako držati, da je konec cevi navzdol obrnjen.

5. Nekatero ličinke in kuke (vrbovi vrtar lubadar) narejajo votline na razne strani v debla sadnih dreves in zato se te kuke same in tudi drugi mrčes, ki se po takih votlinah nabira in potika od vbrizganega strupa ne doseže. V take votline pa se napeha pavole, ki se je v žveplenem ogljencu napajala in se ljuknja potem z ilom zamaže. Tako s časom ves mrčes v votlini konec vzame.

Sejmovi. Dne 2. oktobra v Arvežu, na Dobrni, v Dolu, v Konjicah, pri sv. Heleni. Dne 4. oktobra v Jurkloštru, v Žalcu, pri sv.